

10 NAČRT KRAJINSKE ARHITEKTURE

10.1 NASLOVNA STRAN MAPE 10 PROJEKTNE
DOKUMENTACIJE

INVESTITOR: Ministrstvo za kulturo
Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

OBJEKT: Grad Negova s parkom

VRSTA PROJ. DOKUM.: DGD – dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljena

ZA GRADNJO: Rekonstrukcija

PROJEKTANT: Landstudio 015 d.o.o.
Lovšetova ulica 7, Ljubljana- Polje 1260
info@landstudio015.com

land
studio
015

Lovšetova ulica 7
Ljubljana-Polje 1260

ODG. PROJEKTANT: Ana Tepina, univ.dipl.inž.kraj.arh., ZAPS 1855 PKA

Žig in podpis: .....

ODG. VODJA PROJEKTA: Teja Savelli, univ.dipl.inž.arh., ZAPS 1389 PA

Žig in podpis: .....

ŠT. PROJEKTA: 16229
ŠT. NAČRTA: 23 / 01 KA
KRAJ IN DATUM: LJUBLJANA, JULIJ 2023

PROJEKTANTI:

Ana Tepina, univ.dipl.inž.kraj.arh.

Jana Kozamernik, univ.dipl.inž.kraj.arh.

Caterina Savi, paesaggista

10.2 VSEBINA

10.1 Naslovna stran	1
10.2 Kazalo vsebine načrta krajinske arhitekture	3
10.3 Tehnično poročilo	5
10.3.1 Splošno	5
10.3.2 Opis objekta in obstoječe stanje	7
10.3.3 Zasnova in koncept	10
10.3.4 Opis ureditev posameznih območij odprtega prostora	10
A – Vstopna ureditev	
B – Predgradje	
C – Notranje in zunanje dvorišče starega gradu	
D – Kraljičkov vrt	
E – Bastijski vrt z zelenjavnim in zeliščnim vrtom	
F – Sadovnjak in vinograd	
G – Grajski park	
10.3.5 Opis značilnosti zunanjih površin	17
A – Tehnične zahteve za ureditev	
B – Zemeljski izkopi	
C – Prometna ureditev	
D – Utrjene površine	
E – Komunalna opremljenost	
F – Zelene površine	
G – Parkovna oprema	
H – Zidovi in ograje	
10.3.6 Rekapitulacija površin	32
10.3.7 Faznost izvedbe	33
10.3.8 Priloga tehničnega poročila	34
10. 4 Tehnični prikazi – krajinska arhitektura	35

10.3 TEHNIČNO POROČILO

10.3.1 Splošno

Podlage za pripravo projektne dokumentacije

Za namen izdelave načrta krajinske arhitekture se uporabijo podatki, s katerimi razpolaga naročnik, javno dostopni podatki in drugi podatki:

- Geodetski načrt in digitalni ortofoto posnetek (DOF), ki ga je izdelalo podjetje 4D GEO geodetske storitve Gašper Mahnič s. p., marec 2022
- Konservatorski načrt Negova – grad, Odprte površine, ki ga je izdelal ZVKDS Restavratorski center, Poljanska cesta 40, 1000 Ljubljana, november 2021
- Arboristična analiza drevesnega fonda, ki jo je izdelalo podjetje Nega dreves arborist Tanja Grmovšek s.p., november 2021
- Poročilo o izvedenih predhodnih raziskavah na območju parka gradu Negova št. 00-0608/2009-GR-EL-2009-238, ki ga je izdal ZVKDS, december 2009 in št. 00-0608/2009 EL-GR-2010-82, ki ga je izdal ZVKDS, avgust 2010.
- Geomehansko mnenje št. 161-08/2021, ki ga je izdelalo podjetje inženiring Biro Armatura, Uroš Žvan s.p., avgust 2021
- Predhodno geotehnično mnenje št. 129-06/2023, ki ga je izdelalo podjetje MBL inženiring d.o.o. julij 2023
- Terenski ogled lokacije in fotografsko gradivo.

Predmet načrta krajinske arhitekture

Predmet načrta krajinske arhitekture je ureditev odprtega prostora objekta »Grad Negova s parkom«. Načrt obsega ureditev odprtih površin znotraj vplivnega območja spomenika. Zasnova se osredotoča predvsem na odprti prostor vstopnega dela gradu, prostor okoli starega in novega gradu ter odprti prostor zunaj obzidja kompleksa (gozd, grajski park, sadovnjak in zelenjavni vrt). Vsebina načrta krajinske arhitekture se smiselno navezuje na vsebine načrtov Arhitekture (mapa 1) starega in novega gradu ter pristave. Načrt Arhitekture starega gradu je izdelalo podjetje PROJEKT d.d., Kidričeva ulica 9a, 5000 Nova Gorica, načrt Arhitekture novega gradu in Pristave pa podjetje a2o2 arhitekti, Rimska cesta 12, 1000 Ljubljana, Slovenija.

Del odprtega prostora med župniščem Negova, cerkvijo Marijinega rojstva in t.i. »Lustgartnom« (parc. št. 1194/2, 1194/3, 1194/5, 1194/6, 1182, 1203 in 1293), ki se sicer historično navezuje na grajski kompleks in je del vstopnega dela v območje spomenika, se nahaja zunaj območja obdelave. S tega razloga se načrt krajinske arhitekture do tega območja opredeli na nivoju idejne zasnove, ni pa predmet obravnave kasnejših faz projekta. Za ureditev dostopa do gradu po parceli št. 1194/3, bo naročnik pridobil dovoljenje za služnostno pot.

Ureditev obsega:

- ureditev vstopnega dela gradu,
- ureditev predgradja,
- ureditev zunanjega dvorišča starega gradu,
- ureditev oz. rekonstrukcija Kraljičkov vrta,
- ureditev oz. rekonstrukcija bastijskega vrta,
- ureditev zelenjavnega in zeliščnega vrta,
- ureditev sadovnjaka in vinograda,
- ureditev grajskega parka –odpiranje vedut na grajski kompleks,

- ureditev novih pešpoti okoli grajskega kompleksa,
- ureditev razgledišč,
- ureditev parkirnih mest za kolesa in e-polnilnice za kolesa,
- ureditev urbane opreme.

Območje obdelave

Območje obdelave je vplivno območje spomenika Negova EŠD 484 – Grad Negova. K spomeniku sodi še kip sv. Janeza Nepomuka EŠD 27535, ki stoji ob zidu grajskega vrta. Skupna površina urejanja znaša 77.806,3 m² (7,8 ha). Ureditev območja je razvidna iz grafičnega dela DGD in obsega sledeča zemljišča ali dele zemljišč v katastrski občini k.o. 208 – NEGOVA p. 1191/4grad Negova in okolica z vrtovi:

1190/6, 1190/18, 1190/19, 1190/20, 1190/21, 1190/22, 1190/23, 1190/24, 1191/1, 1191/2, 1191/3, 1191/4, 1192, 1193, 1194/1, 1194/3, 1194/7, 1195, 1196, 1197, 1199, 1200/1, 1200/2.

Izhodišča za zasnovo krajinske ureditve

Namen ureditve je oblikovanje kakovostnega in prepoznavnega odprtega prostora grajskega kompleksa Negova. Želja je zasnovati prostor, ki bo s svojo zasnovo pripovedoval o preteklosti gradu, ob tem pa hkrati tudi omogočal izvajanje različnih dejavnosti, ki se na gradu že prisotne oz. se bodo potencialno izvajale (kulturna, turistična, izobraževalna, nastanitvena in gostinska dejavnost, organizacija poslovnih srečanj, praznovanj in porok ter podobno).

Osnovna izhodišča za oblikovanje odprtega prostora so navedena v konservatorskem načrtu, na podlagi katerega se odprti prostor poskuša rekonstruirati oz. obnoviti (npr. Kraljičkov vrt, bastijski in zelenjavni vrt, sadovnjak, vinograd) ali na novo interpretirati (predgradje, zunanje dvorišče ter grajski park). Ureditev notranjega dvorišča je del projekta arhitekture.

Podlage pri za ureditev odprtega prostora so bile:

Pravna podlaga:

- Občinski prostorski načrt Mestne občine Gornja Radgona (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Gornja Radgona, leto 2015).
- Enota urejanja prostora (EUP): NE 1
- Namenska raba obravnavanega območja:
  - gozdna zemljišča G,
  - druga kmetijska zemljišča K2,
  - osrednje območje centralnih dejavnosti CU.

Strokovne podlage:

- Konservatorski načrt Negova – grad, Odprte površine, ki ga je izdelalo ZVKDS Restavratorski center, Poljanska cesta 40, 1000 Ljubljana.
- Gozdnogospodarski načrt (GGN) gozdnogospodarske enote (GGE) Gornja Radgona 2014-2023 (št. 13-3/2014), k.o. Negova, oddelek: 03021, odseki 033021C in 03021D.

- c) Arboristična analiza drevesnega fonda, ki jo je izdelalo podjetje Nega dreves arborist Tanja Grmovšek s.p., november 2021
- d) Poročilo o izvedenih predhodnih raziskavah na območju parka gradu Negova št. 00-0608/2009-GR-EL-2009-238, ki ga je izdal ZVKDS, december 2009 in št. 00-0608/2009 EL-GR-2010-82, ki ga je izdal ZVKDS, avgust 2010.
- e) Geomehansko mnenje št. 161-08/2021, ki jo je izdelalo podjetje inženiring Biro Armatura, Uroš Žvan s.p., avgust 2021
- f) Predhodno geotehnično mnenje št. 129-06/2023, ki ga je izdelalo podjetje MBL inženiring d.o.o. julij 2023

Varovanja in omejitve

Ureditve območja posegajo v naslednja območja varovanj:

- spomenik Negova EŠD 484 – Grad Negova
- kip sv. Janeza Nepomuka EŠD 27535

V neposredni bližini grajskega kompleksa se nahajajo še:

- Cerkev Marijinega rojstva, EŠD 959
- Negova – Župnišče, EŠD 14074
- Kip sv. Karla Boromejskega, EŠD 25562
- Pranger(sramotilni steber)

10.3.1 Opis objekta in obstoječe stanje

Lokacija

Območje kulturnega spomenika Negova EŠD 484 – Grad Negova leži v naselju Negova v osrednjih Slovenskih Goricah v občini Gornja Radgona. Grajski kompleks ima privzdignjeno lego z odprtimi pogledi na okoliško kulturno krajino. Gre za zaključek reliefnega pomola na severnem robu naselja Negova in je izjemna prostorska dominantna nad dolino Krčovine in Ščavnice. Kompleks obdajajo gozdovi, travniki in zelenjavni vrt. Del vstopnega dela gradu predstavlja tudi cerkev Marijinega rojstva z zunanjo ureditvijo ter dvojen drevored laškega topola in župnišče. K temu delu sodi še kip sv. Janeza Nepomuka (EŠD:27535), kip sv. Karla Boromejskega (EŠD 25562) in Pranger (sramotilni steber).

Opis objekta

Grajski kompleks Negova je kulturni spomenik državnega pomena, ki ima zaradi kulturnih, krajinskih, umetnostno arhitekturnih, zgodovinskih in drugih izjemnih lastnosti poseben pomen za Republiko Slovenijo. Obsega stari in novi grad, pristavo ter odprti prostor grajskega kompleksa. Grajske stavbe pričajo o razvoju srednjeveškega utrjenega bivališča 15. stoletja v rezidenco plemenitašev in samostojno ekonomijo. Grad se prvič omenja leta 1425 kot »vest Egaw«, katerega lastnik je bil deželni glavar Hans Windenskega iz Windenana Štajerskem. Kasneje sta grad in negovska posest prešla v last družine Trauttmansdorff. Ta je posedovala vse do konca druge svetovne vojne.

Domneva se, da prvotni grad sega v drugo polovico 14. stoletja. Ob koncu 15. stoletja in vse do konca 17. stoletja naj bi sladilo več prezidav gradu. V 16. stoletju so grad razširili za tri trakte s stolpi (z renesančnimi elementi) v 17.

stoletju pa je bil zgrajen novi del gradu t.i Novi grad (z baročnimi elementi). Za obrambo zidu je bilo oblikovanih več obrambnih jarkov. Domneva se, da je bil grad zavarovan z obrambnim jarkom že v drugi polovici 14. stoletja. Kasneje so jarke zasuli in na njih uredili vrtove in dvorišče (bastijski in kuhinjski vrt, zunanje dvorišče).

Zgodovinskih zapisi in arheološko sondiranje pričajo o ureditvi terasastega vrta v 17. stoletju na severovzhodnem delu grajskega kompleksa imenovanega »Kraljičkov vrt«. Terasno vrtno ureditev orisuje Vischerjeva upodobitev iz 17.st., na kateri je upodobljena dvo-nivojska vrtna zasnova, ki se navezuje na vznožje zunanjega severovzhodnega obzidja predgradja. Zaradi slabe nosilnosti tal naj bi se vrt in severni del obzidja porušila. Presenetljivo je, da še današnja konfiguracija terena (travnati terasi in brežine) nakazuje na obstoj »Kraljičkovga vrta«. Ta naj bi bil, glede na Vischerjevo upodobitev, sicer dvakrat večji, kot sta danes veliki travnati terasi. Do koder je dejansko segal zahodni zid vrta, bodo lahko pokazale nove arheološke raziskave. Franciscejski kataster iz leta 1824 priča še o ureditvi sadovnjaka, vinograda, zelenjavnega vrta ter ureditvi prvega in drugega bastijskega vrta oz. vrta ob bastiji. Na vzhodni strani zelenjavnega vrta je bil urejen zid t.i. vrtni zid, ki je danes deloma porušen. Domneva se, da je bil dostop do vrta omogočen samo preko dvorišča predgradja. Vzdolž zidu je bila po Franciscejskem katastru urejena peščena pot, ki se v vogalu med zidom predgradja in vrtnim zidom, razširi. Na tem delu je upodobljena grajena struktura, za katero se domneva, da je bila vrtna uta ali čebelnjak.

(povzeto po Konservatorskem načrtu Negova – grad, Odprte površine, ki ga je izdelalo ZVKDS Restavratorski center, Poljanska cesta 40, 1000 Ljubljana).

Obstoječe stanje

Danes je grajski kompleks namenjen predvsem turističnim, kulturnim in izobraževalnim dejavnostim ter organizaciji poslovnih srečanj, praznovanj in porok. Cilj naročnika je programsko razširiti in okrepiti dejavnosti, ki naj bi se odvijale v objektih grajskega kompleksa in na odprtih površinah spomenika.

Odprti prostor novega gradu je v dokaj dobrem stanju, saj je bil ob prenovi gradu deloma prenovljen. Kljub temu, da prenovljena ureditev omogoča funkcionalne dostope in rabo odprtega prostora za prireditve, pa odprti prostor ni bil obravnavan celovito. Predvsem ostaja nerešena višinska ureditev posameznih delov odprtega prostora in navezav. Posledično so pomanjkljivo rešeni tudi posamezni detajli obstoječe ureditve:

- nivojska navezava na obstoječo frontalno fasado Novega gradu. Nivojsko bo treba rešiti del ob nižjem zidcu, zaradi predvidenega poglobljanja sekundarnega dostopa v zunanje dvorišče starega gradu;

- neurejen teren pod vzhodnim obzidjem. Izvedeno stopnišče se zaključuje na nekoliko privzdignjenem delu terena. V kolikor se želi urediti Kraljičkov vrt in urediti krožna sprehajalna pot okoli gradu, se izkaže, da je, zaradi potrebnih navezav na obstoječi teren, izvedeno stopnišče prekratko (glej fotografijo na naslednji strani),

Slika 1: Prikaz poteka terena vzdolž vzhodnega obzidja

- nezadostno urejeno odvodnjavanje, zaradi česar padavinska voda ne odteka in se zadržuje na površini.
- pot okrog starega gradu je neurejena, zaradi senčnih leg na določenem delu trava ne raste in raste plevel, viden je odložen gradbeni material, ob deževju je tudi blatna in zato neprimerna za hojo. Potrebno je urediti ustrezno površino, ugodno za hojo in dostop do stranskega vhoda v grad.

Slika 2: Prikaz poteka terena na severovzhodni strani gradu

10.3.2 Zasnova in koncept ureditve območja

Za dele ureditev, za katere obstajajo zanesljivi zgodovinski viri (npr. Kraljičkov vrt, zelenjavni vrt, sadovnjak, vinograd), se predvidi njihova rekonstrukcija, za druge pa prenova oz. reinterpretacija prostora (npr. predgradje, notranje in zunanje dvorišče) ali nove ureditve (grajski park z razgledišči). Odprti prostor se zasnuje na način, da bo nosil sporočilno vrednost preteklosti in hkrati omogočal izvajanje raznolikih dejavnosti. Odprti prostor se uredi v skladu s smernicami Konservatorske načrta Negova – grad, Odprte površine. Oblikuje se celostno kot enovit in povezan prostor. Za celotno območje spomenika se predvidi uskladitev detajlov v obliki in materialu. Zasnova se tekom izdelave projektne dokumentacije sproti usklajuje s pristojnim ZVKDS, OE Maribor.

Del območja med župniščem Negova in cerkvijo Marijinega rojstva in t.i. »Lustgartnom« (parc. št. 1194/2, 1194/3, 1194/5, 1194/6, 1182, 1203 in 1293) je historično sestavni del grajskega kompleksa in predstavlja vstopni del v območje spomenika. Dostop v grad tako zaznamuje dejansko že topolov drevored. Kljub temu, da ta zemljišča niso v lasti naročnika in se tako nahajajo izven območja obdelave, se ga na idejni ravni vseeno obravnava v tudi tej fazi projekta.

10.3.3 Opis ureditev posameznih območij odprtega prostora

A – Vstopna ureditev

Ker se vstopni prostor zgodovinsko navezuje na dvojni drevored laškega topola in cerkev Marijinega rojstva (izven območja obdelave), bi bila smiselna preureditev obstoječe asfaltirane ceste in uskladitev materialov z delom pred grajskim obzidjem. Za dojemanje prostora, pa tudi zaradi ohranitve drevoreda, bi bilo smiselno omejiti motorni dostop na začetku drevoreda s pomočjo potopnega stebrička. Do obzidja grajskega kompleksa se ohranja dostop za dostavo, intervencijo in dostop do »drop offa« za funkcionalno ovirane osebe, pred obzidjem (v območju obdelave) pa se, v skladu z zahtevo ZVKDS, ukine parkiranje avtomobilov (10 PM). Prav tako se predlaga pretlakovanje obstoječe asfaltirane ceste v spomeniku primernejši material, npr. pral beton, ki ima izgled peščene površine. Predlaga se tudi odstranitev stihijsko zasajenih nepomembnih grmovnic in dopolnitev topolovega drevoreda.

Prostor pred grajskim obzidjem se uredi kot peščeno dvorišče. Predvidena je rekonstrukcija zidu grajskega vrta. Na delu ob župnišču Negova, kjer zid postaja del vasi, se pred obstoječim vodnjakom predvidijo vrata. Ta bodo omogočala dostop do grajskega zelenjavnega vrta in sprehajalnih poti tudi v času, ko bo grajski kompleks zaprt. Na zunanji strani zidu grajskega vrta se predvidi preprosta pokrovna zasaditev, ob župnišču pa se predvidi obnovev obstoječega vodnjaka. Tu se umesti še daljša kamnita klop in druga urbana oprema (svetilka, koš in stojala za kolesa z in brez polnilnice za el. kolesa).

V bližini vhodnega portala grajskega kompleksa se uredi »drop-off« za dostavo in za potrebe funkcionalno oviranih oseb. Vse posege v tla v območju korenin dreves, ki se ohranjajo, se izvaja pod nadzorom arborista in pooblaščenega krajinskega arhitekta. V sklopu vstopne ureditve se uredi še navezava na območje Lustgartna, Kraljičkov vrt in na obstoječe parkirišče. Parkirišče ob nižje ležeči cesti se ohranja v obstoječem stanju, s tem, da se predvidi ureditev parkirnih mest za invalide. Na območju spodnjega (obstoječega) parkirišča se predvidi še prostor za odlaganje smeti (ekološki otok), začasno shranjevanje odpadkov se uredi v obstoječi niši novega gradu.

B – Predgradje

V predgradju je predvidena preureditev dvorišča. Predvsem se uredijo nivojske razlike in prerazporeditev travnatih in peščenih površin, da se zagotovi čim lažji dostop do zunanjega dvorišča starega gradu in novega gradu ter da se pridobi čim bolj vsestransko uporaben odprti prostor za različne prireditve (dogodki, poroke itd.). Zaradi poglobljana dostopa do zunanjega dvorišča starega gradu se preoblikuje vogal obstoječega zidu tlakovane terase in stopnišče. Zaradi novega predvidenega nivoja se nivojsko uredi tudi travnata površina in zidec desno od portala. Sam poseg bo detajlneje obravnavam in usklajen s pristojnim ZVKDS v naslednji projektni fazi (PZI).

Del travnate površine pred glavno fasado novega gradu je nivojsko deljena z nižji kamnitim zidcem. V naslednji projektni fazi (PZI) se **s pristojnim ZVKDS ugotovi izvor kamnitega zidca in presodi o njegovi ohranitvi**. Zidec predstavlja potencialen problem, saj bo ta, zaradi predvidenega poglobljanja terena na dostopu v zunanje dvorišče, pogledal na površje in bo zato njegov vogal posledično **precej izstopajoč**.

Dvignjeni travnati del se je do sedaj uporabljal za **postavitev začasnega odra** v času prireditev, vendar je pa je ta raba, z vidika ohranja kulturne dediščine, **nesprejemljiva in se zato ukinja**. Ker se tako ta del travnate površine **ne bo več uporabljal za prireditve**, se uvidi možnost **prezentacije nekdanje ureditve**. V skladu s konservatorskim načrtom, je možna prezentacija obrambnega jarka ali nekdanjih historičnih vrtov iz 19. stoletja. Slednjih zaradi tlakovanih teras in obnovljenega gabarita novega gradu ni mogoče prezentirati v celoti, zato je smiselna prezentacija obdobja obrambnih jarkov.

Iz zgodovinskih virov namreč vemo, da so bili v 17. stoletju na delu ob gradu urejeni obrambni jarki, ki pa so bili kasneje zasuti. Na njih so bili urejeni vrtovi (bastijski ter kuhinjski vrt med obema vhodom v grad). O pričevanju obrambnega jarka pričajo zapisi iz Kronike negovske graščine in župnije SI PAM 1856, t.e. 285. a.e. 1 (glej konservatorski načrt, str. 48 in 49). Ureditev jarkov bi bila **simbolična** in oblikovana z nižjo poglobitvijo terena (do 50 cm, v dogovoru z ZVKDS lahko tudi več ali manj) ter zatravljena. V kolikor se z vidika ohranjanje dediščine zdi prezentacija jarka neprimerna, se poglobitev terena ne predvidi. Sam poseg bo detajlneje obravnavam in usklajen s pristojnim ZVKDS v naslednji projektni fazi (PZI).

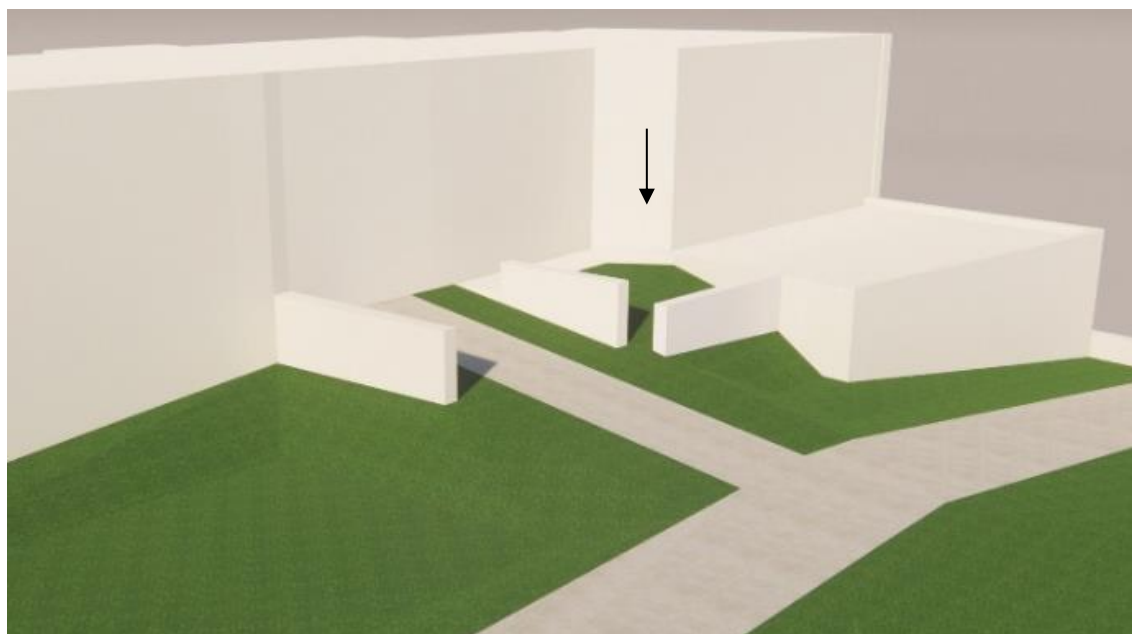
V obeh primerih se predvidi celostna rešitev z ureditvijo enovite travnate površine.

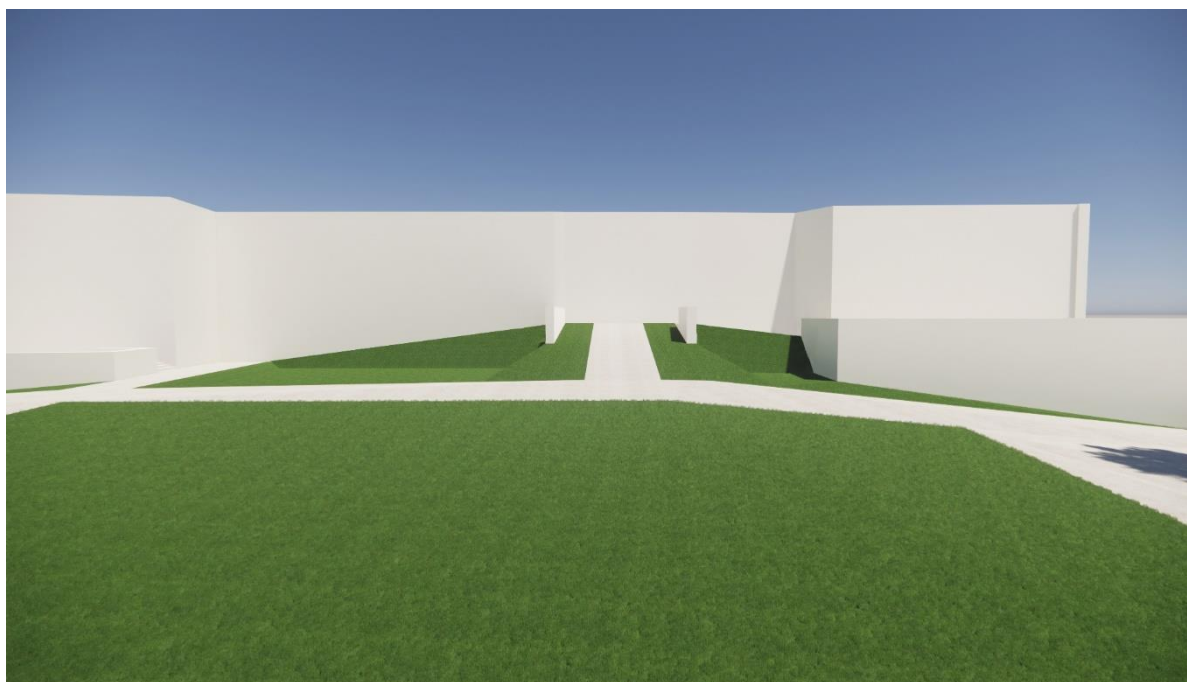
Prostorska prikaza ureditve vzdolž fasade novega gradu – VARANTA A (z obstoječim zidcem ob dostopni klančini)

Ker se obstoječi podporni zidec desno od dostopne klančine (izveden ob prenovi novega gradu, glej spodnjo sliko) nahaja na sredini in nivojsko nižje od travnate površine ob gradu, se predlaga ponoven razmislek o rešitvi tega dela in o ureditvi nivoja. Pričakovali bi, da bi podporni zidec moral podpirati teren za njim, vendar pa se teren proti njemu spušča, kar je konstrukcijsko nelogično. V naslednji projektni fazi (PZI) se skupaj s pristojnim ZVKDS ugotovi izvor tega dela podpornega zidu in presodi o njegovi ohranitvi.

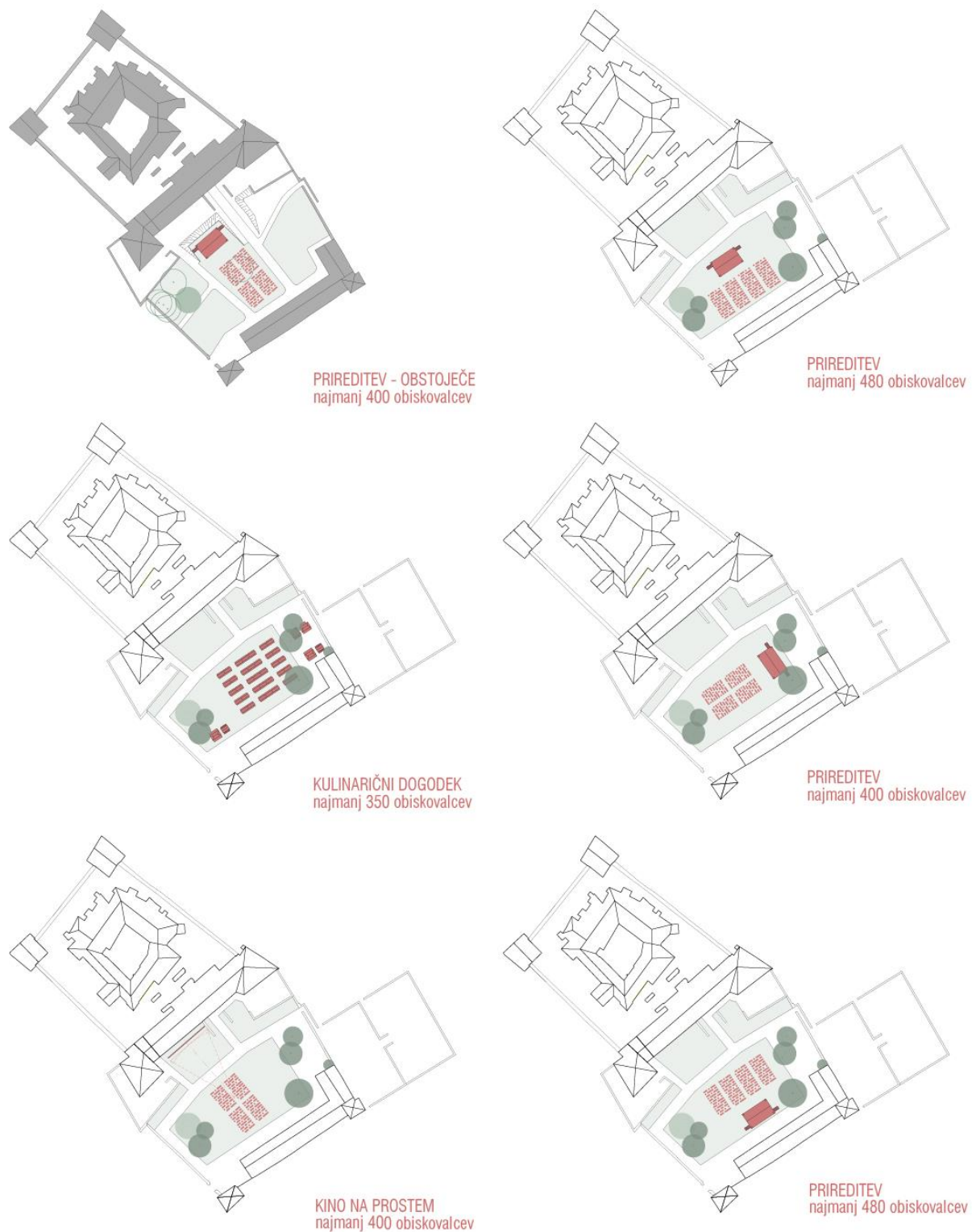

Prostorska prikaza ureditve vzdolž fasade novega gradu – VARANTA B (brez zidu ob dostopni klančini)

Preostali prostor se preoblikuje na način, da se omogoča izvajanje različnih dejavnosti. Preuredijo se poti, uredi se odvodnjavanje, odstranijo in zamenjajo se obstoječe talne svetilke in plastični robni elementi, odstranijo se posamezna drevesa, prav tako pa se predvidi nova točkovna zasaditev dreves (največ 1-2 drevesi skupaj), da se zagotovi prost pogled na grad. Prosta travnata površina omogoča izvajanje različnih dejavnosti na prostem, kot npr. prirejanje porok, kulturnih prireditev, sejmov, delavnic, druženje, sedenje, opazovanje narave itd. Možna je postavitev zunanjega odra in sedežev za zunanje prireditve (glej sliko 4 na naslednji strani).

Slika 4: Prikaz različnih dejavnosti v predgradju in možnosti postavitve odra

Na severovzhodnem delu predgradja, med pristavo in novim gradom se uredi večja peščena površina z zasaditvijo dveh nižjih dreves. Tu, bi bila lahko urejena letna terasa za strežbo čaja iz zelišč z vrta ter za pogostitev ob praznovanju in ob porokah. Prostor je privlačen za zadrževanje tudi zaradi lepega razgleda na spodaj ležeč Kraljičkov vrt in okoliško krajino. Za zagotavljanje sence na terasi se predlaga zasaditev dveh nižjih listopadnih dreves, saj se drevesa zdijo primernejša rešitev od npr. nadstrešnice ali paviljona.

Ob vzhodnem obzidju naj bi nekoč stal rastlinjak za »južna« drevesa oz. t.i. hiša za fige »Feigenhaus«, ki je omogočalo pridelavo sadja in zelenjave izven sezone oziroma izven naravnega rastišča. **Tako kot pri prezentaciji obrambnega jarka, se tudi tu predlaga simbolična uprizoritev nekdanjega rastlinjaka** z zasaditvijo fige ob slepi fasadi Pristave. Figa bi imela špalirno gojitveno obliko. V kolikor bi se z vidika ohranjanja dediščine ugotovilo, da je takšen način interpretacije manj primeren, bi se lahko sadike fige zasadile tudi v okrasne lonce. Glede na to, da točna lokacija rastlinjaka ni znana, bi se ti simbolično postavili vzdolž obstoječega vzhodnega obzidja.

Slika 5: Fotografija prikazuje slepo fasado Pristave, kamor bi lahko zasadili drevo – figo s špalirno gojitveno obliko

C – Notranje in zunanje dvorišče starega gradu

Glede na konservatorski načrt, je bil del ob starem gradu nekoč obrambni jarek, ki so ga kasneje zasuli. O tem priča tudi stranski dostop v grad, kjer je razvidna preniška višina oboka in zasut vhod. Na dostopu se predlaga poglobitev terena (za cca. 1m), kar bo zagotavljalo tudi intervencijski dostop oz. povezavo predgradja in do zunanjega dvorišča ob starem gradu, preostali del pa se zvezno naveže na obstoječi teren okoli gradu.

Po zunanjih robovih utrbenega dela se, z namenom ureditve krožne poti okoli gradu, uredi teren in odstrani obstoječo vegetacijo (trato in plevel). Z delno izravnavo terena se znova vzpostavi podoba gradu na vzpetini. Ureditev krožne poti v obliki peščene površine pa simbolno prezentira nekdanjo skalo okoli gradu, saj je peščena površina sorodna materialu skalovitega terena. Del okoli gradu se zasadi s sencoljubnimi pokrovnici, ki bodo omogočale dostop do grajskega ostenja. Uredijo se dostopi do stolpov ter dostop v grad na zahodni strani. Oblikovanje notranjega dvorišča je zajeto v načrtu arhitekture.

D – Kraljičkov vrt

Terasast ali t.i. Kraljičkov vrt se uredi na severozahodni strani obzidja, ki se zasnuje po vzoru Vischerjeve upodobitve iz 17.st. S pomočjo novih kamnitih zidov se uredita dve izravnani terasi, na kateri se uredijo peščene poti in cvetlični parterji iz obrobne nizke strižene živice in osrednje zasaditve trajnic ter zelišč. Na območju se odstranijo vse invazivne drevesne vrste (predvsem drevesa pajesena). Zaradi nestabilnega terena je pri ureditvi območja in odstranitvi drevnine potrebna ustrezna sanacija in stabilizacija terena, za gradnjo zidov pa izvedba ustreznih temeljev. Kraljičkov vrt je del krožne poti okoli gradu, zato se vrt z ureditvijo peščenih pešpoti naveže na ostale nove pešpoti grajskega parka. Več v poglavju G – grajski park.

E – Bastijski vrt z zelenjavnim in zeliščnim vrtom

Na jugozahodni strani grajskega kompleksa se ponovno vzpostavi dvodelno členitev vrta pod bastijo in zelenjavni vrt po vzoru iz Franciscejskega katastra. Na južni strani se ponovno vzpostavi zid grajskega vrta. Ob župnišču se pred obstoječim vodnjakom uredijo ozka vrata za sekundaren dostop na vrt in do sprehajalnih poti ter grajskega vrta tudi v času, ko je grajski kompleks zaprt. Na zahodni strani zelenjavnega vrta in ob župnišču se uredi listopadna živa meja. Obnovi se tudi vodnjak.

Bastijski vrt in zelenjavni vrt se med seboj ločita z višjo striženo listopadno živo mejo (npr. gaber), ki bo zagotavljala urejen videz zelenjavnega vrta preko celega leta. Nižja zasaditev iz prostorastočih grmovnice vzdolž žive meje oblikujejo niše za klopi in kompostnik. Bastijski vrt se oblikuje kot parterna ureditev iz okrasnih trav in trajnic. V zelenjavnem vrtu so določena pridelovalna polja, ki so lahko v poljavni rabi pod določenimi pogoji – določi se način saditve, vrste saditve in gojitve ter prepreči stihijsko uporabo neprimernih vrtnih zaščit, opor in prepove umestitev grajenih prvin. V zelenjavnem vrtu se predvidi še gojitev zelišč, ki bo zamenjalo obstoječo zasaditev zelišč na južnem bregu pod grajskim obzidjem. Vzdolž zidu vrta se uredi peščena pot. Na robu vrta pa odstrani vse tujerodne invazivne drevesne vrste (predvsem drevesa pajesena).

F – Sadovnjak in vinograd

Sadovnjak in vinograd se uredita na jugozahodnem pobočju in travniku pod grajskim obzidjem. Do njiju trenutno pelje strma klančina in lesene stopnice. Zaradi strmega naklona je območje težje dostopno za starejše in nedostopno za funkcionalno ovirane osebe. Za zagotavljanje lahke dostopnosti se predlaga ureditev nove pešpoti po brežini pod zelenjavnim vrtom in vrtom pod bastijo. Zaradi lepih razgledov na okoliško krajino in grad se na osrednjem delu klančine (na vmesnem izravnanim delu) predlaga postavitve klopi. Pešpot nato nadaljuje mimo sadovnjaka in vinograda v gozd. Tik ob obzidju se ohranja ozka travnata pot.

G – Grajski park

Grajski kompleks na severni in vzhodni strani obdaja gozd. Gozd sestavlja gozdna združba Viciooroboidi – Fagetum (ZGD odseki 03021 D). Gre za sestoj bukve, belega gabra, gradna, velikega jesena, gorskega javorja, smreke, lipe in lipovca, češnje in rdečega bora. V bližini grajskega kompleksa, pod grajskim obzidjem, gozd sestavlja gozdna združba Viciooroboidi – Fagetum in Castaneosativae – Fagetum (ZGD odseki 03021 C). Gre za sestoj velikega jesena, gorskega javorja, smreke, lipe in lipovca, kostanja, rdečega hrasta, macesna, duglazije, zelenega bora in robinije. Z namenom odpiranja vedute na grad bi se v največji meri posegalo v ZGD odsek 03021 C. Gozd se v skladu z gozdnogospodarskim načrtom in v sodelovanju s pristojnimi službami razredči. Na območju se prav tako odstranijo vse invazivne drevesne vrste (predvsem drevesa pajesena). Večji poseg je predviden na severovzhodni strani grajskega obzidja z namenom odpiranja vedute na stari in novi grad ter ureditev Kraljičkovega vrta.

Predvidena je vzpostavitev strukturiranega gozdnega robu z ureditvijo gajev za ptice. Na območju so prisotne že nekatere pešpoti, ki so speljane predvsem ob severnem ter zahodnem delu gradu in skozi gozd. Obstoječe gozdne poti se ohranjajo, urejajo pa se tudi nove peščene sprehajalne pešpoti. **S povezovalnimi potmi se območje nameni ne le obisku občasnih obiskovalcev gradu, temveč tudi za uporabo prebivalcev Negove (npr. za rekreativne namene).**

Ena izmed novih poti pelje mimo razgledišča s krožno zasaditvijo tis. Tu se predvidi ureditev poti z razgledom na okoliško krajino. Zaradi strmega terena in preprečitve poseganja v koreninski sistem obstoječih tis, se predlaga izvedba sprehajalne poti v obliki mostovža s kovinsko podkonstrukcijo. Temeljenje mostovža se predvidi v skladu s statičnimi zahtevami v naslednji projektni fazi (PZI).

10.3.4 Opis značilnosti zunanjih površin

A - Tehnične zahteve za ureditev

Odstranitev in hramba živice

Po odstranitvi dreves, grmovnic in tlakov ter pred začetkom gradbenih del je treba odstraniti in ustrezno shraniti živico (humozna površinska plast) do globine 20 cm. Odgrnjeno živico se ustrezno shrani, na kup (zasipnico max. višine 100 cm) znotraj gradbenega zemljišča. Če je predvideno daljše shranjevanje (več kot 3 mesece), jo je treba začasno ozeleniti (semena morajo ustrezati DIN 18917). Po končanih delih se živico razgrne po tistih delih območja, ki se jih na novo zatravi, ostanek pa shrani do sajenja vegetacije, ko se živico po potrebi dodaja.

Zaščita in varovanje dreves

Kjer so na območju gradbišča drevesa, ki se ohranjajo, jih je treba ustrezno zaščititi. Varovanje dreves na gradbišču mora biti izvedeno v skladu s tehničnimi predpisi, tako da se za časa gradnje čim manj poškodujejo. Za zaščito dreves in zasaditev pri gradbenih posegih se upošteva norma DIN 18920.

Na območju se ohranja drevesa, ki imajo zgodovinsko pričevalnost, npr. kostanji na vstopnem delu, tisa v predgradu in tise na razgledišču. Varovanje posameznih dreves in celotnega gozdnega roba se izvede z 2-metrsko visoko trdno ograjo, s stranskim odmikom od roba krošnje drevesa 1,5 m oz. 5 m od gozdnega roba, ki ga ohranjamo. Na območju korenin je prepovedana vožnja z delovni stroji, odlaganje gradbenega materiala in odkopavanje zemlje. Treba se je izogniti kakršnemukoli nasipavanju na območju korenin dreves. Če ni druge možnosti, so dovoljena manjša lokalna nasutja do 20 cm zračnega grobozrnatega materiala, vsaj 1 m okrog debla ter 1/3 površine območja korenin pa mora ostati brez nasutja (glej prilogo tehničnega poročila). Slednje se predvidi na delu koreninskega sistema obstoječega kostanja, kjer se bo uredil začasen dostop do gradbišča mimo jugovzhodnega obzidja.

Odstranjevanje vegetacije

Ohranja se čim večji del naravne zarasti. Znotraj grajskega kompleksa in v njegovi bližnji okolici se skladu z arboristično analizo stanja obstoječih dreves ohranijo drevesa z največjim in srednjim pomenom, odstranjuje pa se vegetacija z motečim in nepomembnim pomenom ter invazivne vrste (npr. visoki pajesen). Pri drevesih z manjšim pomenom se odloča glede na posamezno situacijo in stanje drevesa.

Obstoječi gozd znotraj vplivnega območja spomenika se ohranja v čim večji meri. **Odstrani se le toliko vegetacije, kolikor je nujno za zagotavljanje vedute na grad.** Vsi posegi bodo načrtovani tako, da ne bo povzročena škoda na gozdnem rastju, koreninah gozdnega drevja in na gozdnem drevju izven območja gradnje. Pri posegih **v obstoječi gozd se upoštevajo usmeritve za posege v gozd** iz Gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Gornja

Radgona 2014-2023 (Ur.l.RS št. 106/15). Drevje za posek bo označil in evidentiral pristojni revirni gozdar Zavoda za gozdove Slovenije. **Drevje se seka čim bolj nizko nad tlemi, tako da koreninski sistem ostane v zemlji in ščiti brežino pred zdrsom.** V času posega in po izvedbi se zagotavlja gospodarjenje z gozdom in dostop do sosednjih gozdnih zemljišč pod enakimi pogoji kot doslej, obstoječe gozdne prometnice se ohranjajo. **Takoj ob odstranitvi** drevnine se zagotovi **ustrezna protierozijska zaščita** (tridimenzionalne mreže, humus in zatravitev).

Popolna odstranitev drevja in panjev, se bo izvajala šele po pravnomočnosti gradbenega dovoljenja. Sečnja se izvaja v jesenskem času, nikakor pa se **ne izvaja časa od 1. marca do 15. avgusta**, zaradi zagotovitve miru v okolici ptičjih rastišč in gnezdišč. Posekan les se v času izvajanja sečnje lahko začasno skladišči (do porabe oz. odvoza) le na že do sedaj degradiranih površinah in se ga ne sme skladiščiti oz. odlagati na območju gozdov ter gozdnega roba.

Pri poseku in spravilu lesa se upošteva:

- Zakon o gozdovih,
- Pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov,
- Uredba o varstvu pred požari v naravnem okolju.

Po končanih gradbenih delih naj predstavnik ZGS skupaj s projektantom krajinske arhitekture pregleda stanje robnih dreves in po potrebi odkaže dodaten posek (zaradi nevarnosti podrtja, nevarnosti vetroloma zaradi preozkih gozdnih pasov, itd.). Potrebno je sanirati vse dovoze gozdnih vlak in poti na ceste višjega reda na mestih, kjer bodo te zaradi posega poškodovane ali povezave prekinjene.

LEGENDA

- Obstoječa drevnina
- Odstranjena drevnina
- Nova drevnina

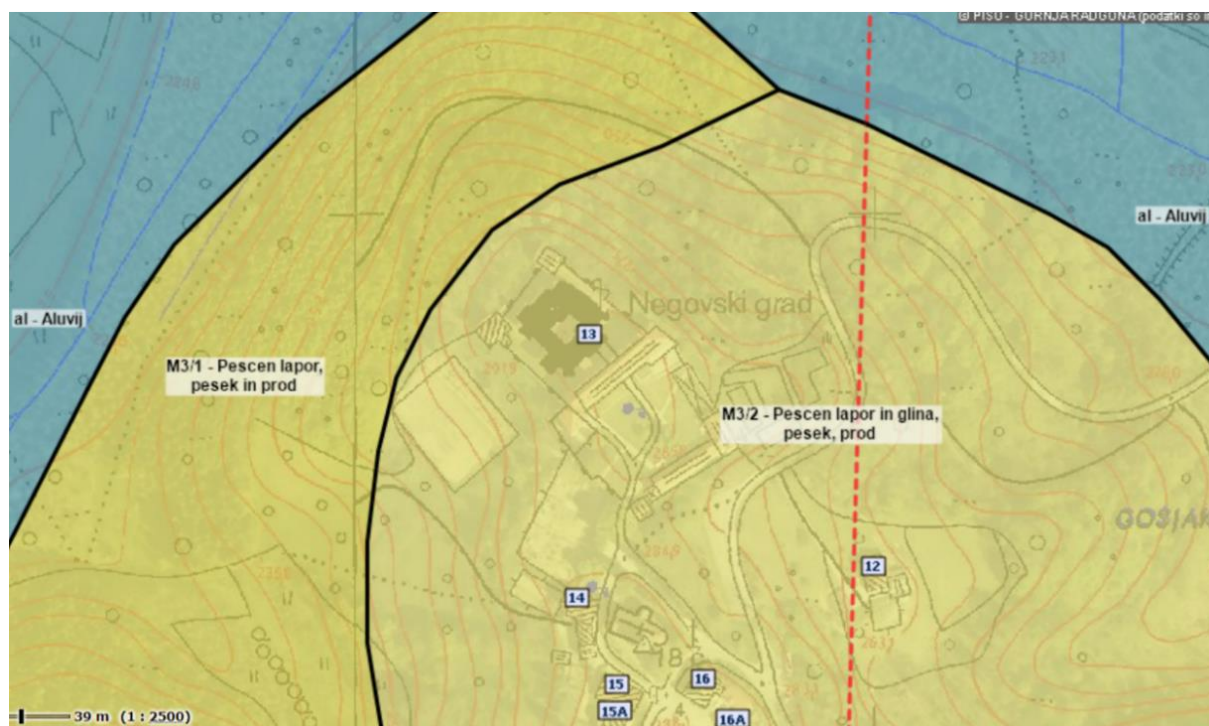
Stabilizacija terena

Za pripravo DGD projekta je bilo s pomočjo sondažnih raziskav izdelano predhodno geotehnično mnenje. Gričevnato območje Negove oziroma širšega osrednjega dela Slovenskih goric v skladu z državno geološko karto Slovenije (OGK100) sodi v področje, kjer temeljna tla oziroma osnovno hribino tvorijo miocenski sedimenti peščenih laporjev, prodov in peskov z vložki gline. Na območju Negovskega gradu in cerkve ter bližnje okolice prevladujejo plasti peščenih laporjev in gline, peskov in prodov (M3/2), severozahodna pobočja pod gradom pa so brez glinastih primesi saj jih tvorijo le peščeni laporji, peski in prodi miocenske starosti (M3/1). Kompaktne peščene laporje je mogoče videti tudi v brežinah vkopov lokalne ceste na vzhodni strani grajskega griča.

V dolinskih območjih ob večjih vodotokih so nad plastmi miocenske hribine odloženi aluvialni nanosi glinasto meljastih, peščenih ter prodno peščenih zemljin, ki se običajno pojavljajo le v manjših debelinah in vsebujejo deloma tudi povečane deleže meljastih in glinastih primesi (al).

Miocenska hribina je praviloma prekrita s plastmi lastnih preperin – peščenih glinastih do peščeno meljastih zemljin. Ob grajskem obzidju in tudi znotraj njega krovne plasti tal tvorijo različne plasti nasutij iz lokalnih zemljin, gradbenih materialov – predvsem kamna (peščenjaka) in opeke. Na bolj strmih delih pobočjih se običajno že relativno plitvo pod površjem pojavljajo vrhnje plasti preperle hribine. Tudi v globljih plasteh peščenih laporjev se lahko pojavljajo lečasti vložki – plasti peskov in prodov in manj trdnih plasti laporjev in slabše vezanih peščenjakov, ki razpadajo pod vplivi atmosferilij.

(povzeto po predhodem geotehničnem mnenju št. 129-06/2023, ki ga je izdelalo podjetje MBL inženiring d.o.o. julij 2023)

Slika 6: Izsek iz geološke karte širšega obravnavanega območja (Vir: PISO – Občina Gornja Radgona)

Tekom izdelave PZI projektne dokumentacije bodo izvedene dodatne *geološko geotehnične* raziskave z izvedbo sondažnih izkopov za ureditev novih sprehajalnih poti grajskega parka ter oblikovanje vedute na grad. **Na podlagi podrobne geološko geotehnične študije se bodo določili ustrezni tehnični in protierozijski ukrepi. Projekt PZI se**

pripravi na podlagi podrobne geološko geotehnične študije, vsi predvideni ukrepi se upoštevajo pri načrtovanju in gradnji objektov!

Nakloni obstoječega grajskega pobočja se gibljejo v mejah med okoli 25° do 45° – večinoma pa so v mejah okoli 30 – 35° – kar ustreza nagibu **1:1,5 oziroma 2:3**. Brežine so globalno stabilne, večjih zdrsov niso zasledili. Zaradi zagotavljanja vedute na grad in ureditve novih sprehajalnih poti se na severovzhodni in severozahodni strani grajskega kompleksa predvidi sečnja nekaterih dreves obstoječega gozda. Odstranijo se predvsem drevesa v neposredni bližini grajskega obzidja in mestoma v območju novih pešpoti. **Na izbranih mestih in na delih, kjer obstaja večja nevarnost destabilizacije terena, se gozd ohranja. Takoj ob odstranitvi drevnine se zagotovi ustrezna protierozijska zaščita kot je npr. biotehnična stabilizacija brežin s pomočjo mrež iz biorazgradljivih kokosovih vlaken.** V kolikor bo potrebno, zaradi zagotavljanja **dolgotrajne protierozijske zaščite pred površinsko erozijo**, se namesto kokosovih mrež zvedejo **tridimenzionalne mreže**, ki se še humunizirajo in zatravijo.

Zaradi zagotavljanja čim manjšega poseganja v obstoječe pobočje, so sprehajalne poti zasnovane tako, da se čim bolj prilagajajo obstoječi konfiguraciji terena in obstoječim drevesom. Poti se oblikujejo v peščeni izvedbi s pomočjo vkopa, nasutja ali kombinacije obeh, izbor izvedbe je odvisen od posamezne dane situacije. **Nove brežine se večinoma oblikujejo z naklonom 1:2 in 2:3, in le izjemoma z naklonom 1:1.** Glede na naklon se zagotovijo ustrezni protierozijski ukrepi v skladu z navodili geološko geotehnične študije.

V splošnem se bo upoštevalo, da na območju gradu in na pobočjih ob njem ne bo mogoče oziroma niti dopustno nobeno koncentrirano ponikanje ali koncentrirano izpuščanje vod. Zaradi slednjega bo potrebno vse zajete padavinske vode odvajati po ustrezni meteorni kanalizaciji v najbližje naravne ali umetne odvodnike. Razpršene površinske izpuste ali plitve ponikovalne drenaže dr bo urejalo le na takih mestih – v položnih vznožjih pobočij, kjer ne bo nobene nevarnosti za pojave prekomerne erozije ali pojave nestabilnosti terena. Ob vznožju brežin vzdolž obstoječih in novih sprehajalnih poti se predvidijo še **zaščiteni odvodni jarki**, ki bodo pobirali vodo s pobočja in jo odvajali do bližnjega vodotoka.

Na predvidenem območju obdelave grajske okolice ob predhodnem pregledu **geotehnična študija ni zasludila nobenih znakov, ki bi kazali na aktivne pojave nestabilnosti terena** – ali plazenja zemljin v preteklosti. Je pa območje precej zaraščeno in bi bilo manjše zdrse težko opaziti.

Zemeljska dela, ki bi lahko povzročilo dodatno zamakanje zemljišča, kar bi lahko posledično sprožilo gibanje hribin in ogrozilo stabilnost terena, pospeševalo erozijo in oblikovalo hudournike, **se na erozijskem in pazljivem območju se ne bodo izvajala. Pri urejanju brežin vkopov (in nasipov) se bodo**, zaradi zagotavljanja trajne stabilnosti (v vseh vremenskih pogojih), **upoštevali maksimalni prosti nakloni**, pri katerih so brežine še stabilne. Takoj po izvedbi se bo zagotovila tudi **ustrezna protierozijska zaščita**.

Pri sestavi tal, ki so jo registrirali v izvedenih predhodnih sondah z ročnim svedrom, se predvideva, da je mogoče **proste brežine vkopov in nasipov** iz lokalnih zemljin urejati v naklonih **reda velikosti 1:3 do največ 1:2 ali manjših**. Naklone bo praviloma potrebno prilagajati dejanski sestavi zemljin.

Zaradi nevarnosti erozije **je treba protierozijske ukrepe izvajati redno, med samo gradnjo**. Zemeljska dela se izvajajo etapno, v časovnem zaporedju, brez prekinitve. Vsako etapo se zaključi z ustrezno stabilizacijo in ozelenitvijo območja

Zasaditev in začasna površinska zaščita brežin z naklonom do 1: 2 (0 – 50%)

Pri dokaj majhnih naklonih terena do 1:2 (0 – 50%) posebni stabilizacijski ukrepi niso potrebni. Po končanih gradbenih delih je kljub temu potrebna hitra ozelenitev brežin in obnova rasti, da se zaščiti brežina in prepreči izpiranje zemljine.

Brežine se dobro utrdi, tiste z naklonom večjim od 1:2,5 (40%) je treba površinsko prečno nagubati, da preprečimo morebitno drsenje po brežini. Sledi priprava rastišča in setev primerne travne mešanice, vse po DIN 18917. Brežine z naklonom večjim od 1:2 se po setvi površinsko zaščiti z nastiljem (zastirko) in naravnimi in razgradljivimi mrežami (npr. mreže iz kokosa ali jute) do vznika vegetacije. Vse brežine se ali zatravi ali zasadi z rastlinami, namenjenimi za sanacijo gozdnega roba.

Stabilizacija brežin z naklonom nad 1: 2 (50% in več)

Pri bolj strmih naklonih brežin (zaradi prostorskih omejitev) je potrebno le te zmanjšati **z izgradnjo primernih podpornih konstrukcij v vzhodu** in izvedbo položnejših brežin nad njimi. Brežine in izkope je treba zavarovati že med izvedbo gradnje. Na osnovi izvedenih sond se lahko sklepa, da se primerno gosta in nosilna temeljna tla praviloma pričnejo pojavljati v globinah večjih 1,8 – 2,5 m pod nivojem terena. Ob tem bo potrebno upoštevati še dejanske nagibe pobočij in pogoje za zagotavljanje globalne stabilnosti.

Ker želimo, da bi bil **izgled čim bolj naraven**, nove gradbene konstrukcije kot so betonski ali kamniti zidovi, na delu grajskega parka, niso predvidene. V primeru izgradnje podpornih konstrukcij bi te uredili kot **travnate brežine s pomočjo skalnate zložbe, prekrite s humusom in travo ali z izvedbo zatravljenih armiranih brežin, s pomočjo tridimenzionalnih mrež, geomrež ali podobno**.

Dodatno se za stabilizacijo lahko uporabljajo še biotehnične konstrukcijske metode in površinska zaščita zemljine. Na brežinah se uporabi mreže ali zastirke iz kokosovih vlaken (biorazgradljive). Oba zaščitna materiala omogočata takojšnjo zaščito terena proti eroziji v začetni kritični fazi (po končanju gradbenih del in v začetku vegetacije). Z uporabo kokosovih mrež ali zastirke dajemo mladi vegetaciji odlične pogoje za razvoj in stabilnost ter s tem preprečujemo erozijsko škodo. Teren se ozeleni takoj po končanih delih. Brežine se ali zatravi ali zasadi z rastlinami, namenjenimi za sanacijo gozdnega roba.

Izvedba sprehajalnih poti s pomočjo mostovžev

Na mestih, kjer ugotavljamo, da bi moral biti poseg v brežino večji, se namesto poti v peščeni izvedbi predlaga izvedba mostovža v obliki kovinske podkostrukcije z lesenim ali kovinskim podom. Ta je predviden na severovzhodni strani gradu ob razgledišču s klopjo. Na osnovi pridobljenih podatkov s preliminarnimi sondažnimi deli se izkaže, da se primerno nosilna temeljna tla večinoma pojavljajo v globinah večjih od 1,0 – 1,5 m pod nivojem terena. Upoštevati je potrebno dodatna poglobljanja temeljev za zagotavljanje globalne stabilnosti na pobočjih.

Slika 7 in 8: primer mostovža z lesenim in kovinskim podom

B - Izkopi in zemeljska dela

Obravnavano območje znotraj obzidja starega gradu, v delu predgradja in na zunanji strani obzidja obsega nasut material (glede na arheološki razkop na SZ robu starega gradu in ob vrtnih vratih iz predgradja). Osrednji del predgradja je trenutno urejen kot zložna klančina, po kateri vodijo dostopne poti od vhodov novega gradu do pristave. Zunanje obzidja je teren na območju zahodnega vrta nivojsko dokaj enoten.

Z novo ureditvijo se izkopi predvidevajo:

- na območju okrog starega gradu v povezavi s predgradjem: poglobitev južnega prehoda med predgradjem in dvoriščem ob starem gradu za namene servisa in intervencije se izvede v izteku v oba prostora kot enotna površina. Pri tem se odstrani nasuti material vsaj delno, v južnem delu oz. med starim in novim gradom, novo nastali nivo pa je delno izravnano oz. se proti staremu gradu izvede v naravno raščenem stanju glede na nadzorovan izkop s strani arheologov (predvidoma se proti objektu starega gradu teren dviguje, podobno kot danes na njegovi S strani). S poglobitvijo oz. odvozom nasutja se bolje prezentira starejša obdobja gradu, kar je skladno s celotnim konceptom ureditve starega gradu (prezentacija ohranjenega gradu, prezentacija ohranjene lege stavbe obdane na skalni vzpetini),
- na območju predgradja: se znižani nivo prehoda v novem gradu nadaljuje v širši del v predgradju, pri čemer se dostopna sekundarna pot poveže v blagi klančini z območjem ob pristavi. Ob južni fasadi novega gradu se izvede plitve poglobitve za prezentacijo jarkov (izvedba jarkov ali druga rešitev se uskladi s pristojnim ZVKDS tekom PZI projekta), novo nastale nivoje se zvezno poveže (glej ureditveno situacijo z višinskimi kotami). Uredi se enovita travnata površina, poudari višje ležeči glavni vhod v stari grad, pot do vhoda,

- na območju zahodnega (bastijskega in zelenjavnega vrta): izkopi oz. odstranitve materiala, ki je nastal zaradi porušitve vrtnega obzidja, ter nivelacija vrtna površine (podrobneje v naslednji fazi projekta),
- manjši izkopi za ureditev poti po območju,
- izkopi za temeljenje zidov v Kraljičkovem vrtu in stopnic.

Zgornji zemeljski sloj izkopov se tekom gradbenih del skladišči na lokaciji in uporabi za vrhnji sloj končne ureditve na območju zatravitev in zasaditev.

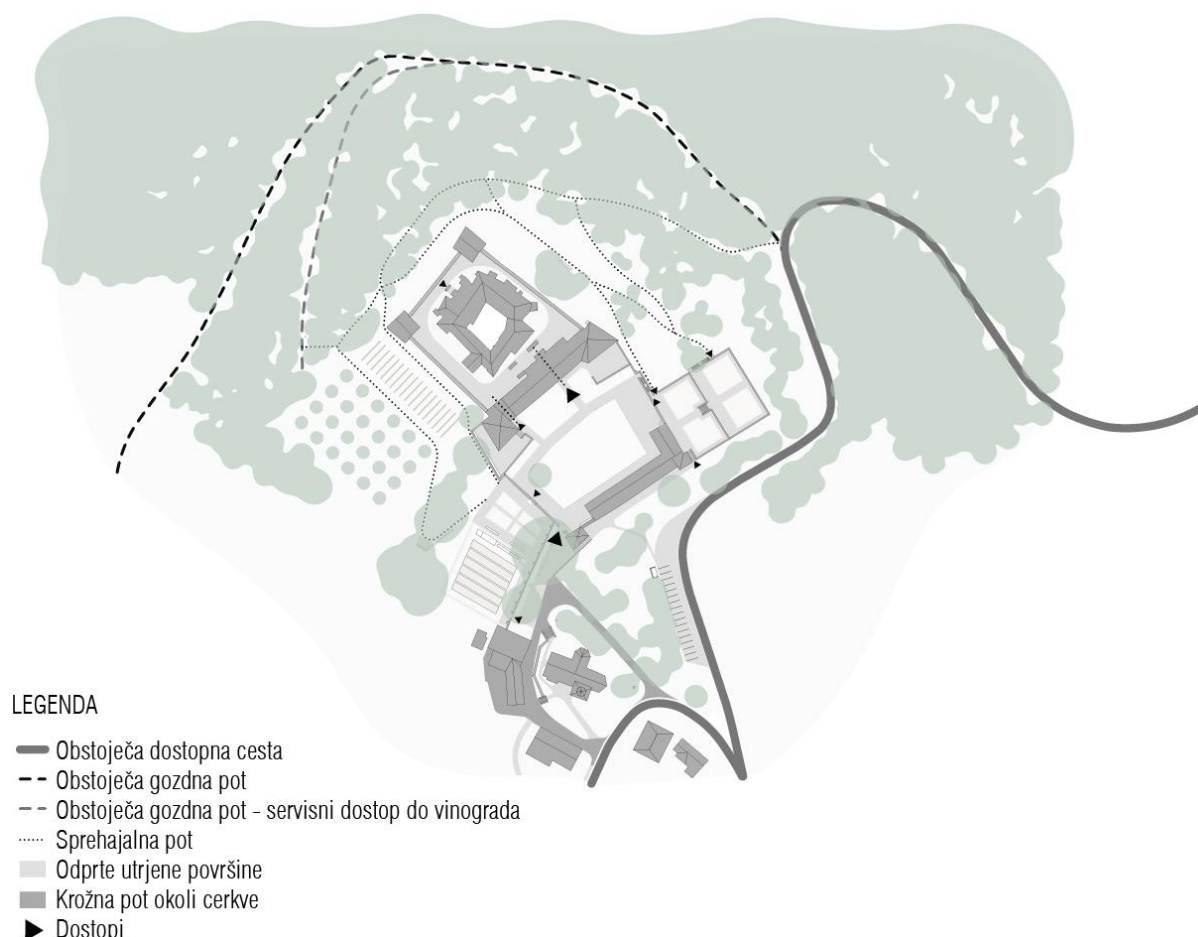
Vsa zemeljska dela pri urejanju območja – urejanju pohodnih poti in gradni morebitnih podpornih in opornih konstrukcij se izvajajo s sodelovanjem pooblaščenega nadzornega geomehanika in ob prisotnosti arheologa oz. skladno s pridobljenimi pogoji ZVKDS v naslednji fazi projekta (PZI).

C- Prometna ureditev

Prometna situacija zagotavlja enostaven dostop za obiskovalce. Ohranja se glavni dostop z vzhodne strani po lokalni asfaltirani cesti Negova. Pod gradom je urejeno obstoječe parkirišče za osebna vozila (20 PM) in postajališče za avtobuse. Zaradi ureditve novega dostopa do parkirišča in ekološkega otoka, se eno parkirno mesto ukine (skupaj ostane 19 PM). Parkiranje pred vstopom v grad se ocenjuje kot neprimerno in se zato ukinja. Dodatna parkirna mesta naj se predvidijo v dogovoru z naročnikom in občino zunaj vplivnega območja spomenika (npr. na območju nekdanjih gospodarskih objektov gradu v jugovzhodnem delu naselja). Do gradu bi se lahko organizirali skupni javni prevozi. Ohranjajo se obstoječe dimenzije prometnega profila in dimenzije parkirišč.

V skladu s pogoji ZVKDS se predlaga **ukinitve motornega prometa po poti okoli cerkve Marijinega rojstva**. Dostop bi nadzorovali **s pomočjo potopnih količkov** na začetku topolovega drevoreda in ob župnišču (izven območja obdelave). **Dostop se ohranja za potrebe intervencije, dostave, organiziranja dogodkov in podobno**. Dodatno se za funkcionalno ovirane osebe uredi t.i. »drop-off« območje pred glavnim vstopom v grad. Predlaga se tudi pretlakovanje asfaltirane ceste v primernejši material kot je npr. pran beton, ki ima izgled peščene površine. Ker se območje nahaja izven lastniških parcel naročnika in s tem tudi izven območja obdelave, pretlakovanje obstoječe ceste ostaja le na nivoju predloga v fazi DGD.

V vstopnem delu v grajski kompleks se uredijo mesta za parkiranje koles in e-polnilna postaja za električna kolesa. Točen izbor polnilne postaje **se bo določil v fazi PZI, izbor se uskladi s pristojnim ZVKDS**. Izbrala se bo polnilnica, ki bo najmanj vpadljiva in najmanj moteča. Spodaj je prikazanih nekaj primerov.

Slika 9 in 10: primer e-polnilne postaje vgrajene v stojalo za kolo (stojalo z in brez polnilnice)

Slika 11: primer e-polnilne postaje kot samostojen steber

Intervencija

Širina dostopnih poti za druge gasilske enote v času intervencije, kot tudi zavijalni radiji morajo ustrezati zahtevam smernice SZPV 206. Dovozna pot za intervencijska vozila bo potekala preko asfaltirani dovozni cesti skozi dela naselja, preko grajskega obzidja po utrjenih poteh do samega predmetnega objekta.

Za obravnavani objekt je skladno z uporabljenimi smernico (SZPV 206) zagotovljen dostop do štirih stranice objekta ter ena delovna površina za intervencijo (jugovzhod). Po predpisani smernici (SZPV 206) je **zahtevana velikost delovne površine 6 m × 11 m**, kar omogoča postavitve vozila, uporabo opreme in snemanje prenosnih lestev. Predvidene površine se utrdi za najmanj 800 kN/m² osnega pritiska.

V predgradju je predviden zbiralnik za požarno vodo, ki se lahko uporablja tudi za namen namakanja.

D - Utrjene površine

Zunanje površine, ki se urejajo, so zasnovane kot utrjene ali kot zelene površine, grajeni elementi pa so zidovi, stopnice in robniki.

Utrjene površine se uporabljajo kot povozne in peš površine. Povozne površine omogočajo servisni in intervencijski dovoz v območje predgradja in do starega gradu, peš površine so namenjene pešcem. Vse poti so urejene kot peščene površine, z izjemo tlakovanih delov na vhodu v novi grad in obstoječih tlakovanih teras ob robnih stolpih novega gradu. Peščene so vse povezovalne poti, poti v predgradju, v notranjem območju starega gradu, poti v vrtovih in v okolici gradu, peščena je tudi površina na vstopnem območju v grajski kompleks (med cesto ob cerkvi in vrtnim zidom). Peščene poti znotraj in v neposredni bližini grajskega kompleksa se zarobijo s

pomočjo kamnitih ali kovinskih robnikov, sprehajalne grajske poti na severovzhodnem in severozahodnem delu gradu pa se zarobijo s skritim betonskim robnikom, ki bo očem neviden. **Predlogi se bodo uskladili v fazi PZI s pristojnim ZVKDS.**

Ustroj utrjenih površin se prilagodi predvidenim obremenitvam. Zložne klančine omogočajo dostop za gibalno ovirane po predgradju do klančine ob vhodu v novi grad, brez arhitektonskih ovir je omogočen tudi dostop skozi servisni prehod do območja ob starem gradu. Dostopno je tudi območje zelenjavnega in bastijskega vrta. Drugi deli znotraj kompleksa so zaradi stopnic ali naklonov dostopni gibalno oviranim ob pomoči spremljevalcev. Tlakovane površine zahtevajo minimalno vzdrževanje – pranje, pometanje, pobiranje smeti, odstranjevanje snega z odpihovanjem (se ne solijo!). Manj zahtevne obdelave so utrjene peščene površine z dobro izvedenimi nakloni.

Utrjene površine na območju:

ASFALT (samo obstoječe): obstoječa dovozna cesta do območja spomenika, obstoječa parkirišča

PRAN BETON (predlog v fazi DGD, izven območja obdelave): pretlakovanje obstoječe ceste okoli cerkve in župnije

KAMEN: tlakovane terase in vstopna klančina pred vhodom v novi grad, pokriti servisni prehod med predgradjem in območjem novega gradu, stopnice in stopnišča, podporni zidovi

MAKADAM, PEŠČENA POVRŠINA: peš in povozne površine

UTRJENA ZEMLJINA (samo obstoječe): obstoječe povezovalne gozdne poti do sadovnjaka in vinograda

Peščene površine in sprehajalne poti

Peščene površine se uredijo kot povozne peščene površine, ki omogočajo intervencijo, dostavo in dostop za servisna vozila v času prireditev. Poti in peščene površine so dovolj široke, da omogočajo enostaven dostop do vhodov v novi grad in zunanje dvorišče, za obiskovalce in za intervencijo. Pri dimenzioniranju poti se upošteva, da se bo v času prireditev v predgradju zadrževalo večje število ljudi. S širino poti se prepreči tudi izvajanja krajsnic, ki bi lahko nastale, zaradi ukinitve osrednjih poti. Površina pešpoti se uredi kot utrjena peščena površina, ki je ustrezno zbita in z ustreznimi nakloni.

Na severovzhodni in severozahodni strani se uredijo nove sprehajalne pešpoti v peščeni izvedbi z ustreznim ustrojem in nakloni. Celoten profil poti meri 2,5 m, ob tem se na notranji strani poti oblikuje odvodni jarek, prosti profil pešpoti meri najmanj 1,80 m.

Povozna peščena površina

- lomljenec po izboru kraj. arhitekta, 4/8 mm	4.0 cm
- tamponski drobljenec, TD 0/32 mm	30.0 cm
- geotekstil PP	
- nasutje kamnitega materiala NKM 32/64	40.0 cm*
skupaj	74.0 cm

* debelino kamnitega nasutja in način vgradnje mora po potrebi na licu mesta potrditi geomehanik!

Pohodna peščena površina

- lomljenec po izboru kraj. arhitekta, 4/8 mm	do 7.0 cm
- tamponski drobljenec, TD 0/32 mm	25.0 cm
- geotekstil PP	
skupaj	do 32.0 cm

* debelino kamnitega nasutja in način vgradnje mora po potrebi na licu mesta potrditi geomehanik!

E - Komunalna opremljenost

Odvodnavanje

Utrjene tlakovane in peščene površine se izvedejo v ustreznih naklonih, odvodnjavanje peščenih površin je predvideno razpršeno v teren, delno pa preko drenažnih cevi, linijskih kanalet, muld ali točkovnih požiralnikov. Slednji se v prostor umeščajo na način, **da so čim manj vpadljivi in opazni**. Vzdlž novih sprehajalnih poti so predvideni še odvodni jarki v kamniti ali v betonski izvedbi, ki pobirajo vodo z brežin in jo peljejo v nižino. Odvodnjavanje meteorne vode s tlakovanih in drugih utrjenih površin se bo detaljneje obravnavalo v naslednji fazi projektne dokumentacije (PZI).

Padavinska odpadna voda – novi grad, predgradje in pristava

Preko kanala MK1 se spelje vse padavinske vode z območja novega gradu, predgradja in pristave. Kanal vodi po pobočju zahodno od gradu do prepusta ob lokalni cesti LC 203021, ki pelje proti gradu. Zaradi strmega poteka se na kanalu uredi umirjevalne jaške. Zadnji umirjevalni jašek je lociran pred izpustom v obstoječi obcestni jarek. Jarek se na tem območju tlakuje (kamenje v betonu). Ker je predviden izpust na lokaciji obstoječega prepusta BC40, katerega stanje ni znano, se predvidi nov prepust BC50 z vtočno in iztočno glavo. Na vtočni strani prepusta se jarek tlakuje s kamenjem v betonu do vrha jarka in na dolžini 5 m gorvodno od vtoka kanala MK1. Na iztočni strani se jarek tlakuje v dolžini 5 m. Postavi se razbiralce toka (naključno postavljeni večji kamni v dnu jarka).

Kanal MK2 predstavlja nadomestni kanal na območju podhoda (zaradi poglobitve podhoda). Nanj so vezane vode z dela ostrejša novega gradu, vode iz utrjenih tlakovanih površin (podhod) in drenažne vode. Kanal se priključuje na predviden rezervoar požarnih vod s prelivom vezanim na obstoječo kanalizacijo, ki vodi v Kraljičkov vrt.

Na kanal MK3 so vezane vode z dela strehe pristave ter vode, ki se zbirajo preko drenažnih cevi na območju predgradja. Kanal se priključuje na kanal MK2.

Na kanal MK5 se spelje strešne vode z dela ostrejša objekta pristave. Kanal se spelje na območje Kraljičkovega vrta, kjer se naveže na kanal MK1.

Nova kanalizacija se izvede iz PVC cevi ustreznega preseka v vodotesni izvedbi. Jaški so iz PE materiala. Drenaža se izvede iz PE cevi premera d160. Uporabi se 1/3 oz. 2/3 perforirane cevi, ki se jih položi na betonsko posteljico in spelje na najbližji jašek padavinske odpadne kanalizacije.

Padavinska odpadna voda – stari grad z notranjim in zunanjim dvoriščem

Odvodnja starega gradu z notranjim in zunanjim dvoriščem se v celoti uredi na novo. Kanal MK4 predstavlja glavni odvodnik padavinskih odpadnih voda iz območja starega gradu (ostrešje, notranje in zunanje dvorišče, deloma drenaže). Nanj sta vezana kanala MK4.1 in MK4.2.

Kanal vodi po pobočju severno od gradu proti neimenovanemu vodotoku pod grajskim gričem. Na prehodu iz hribine na raven teren se uredi iztočno glavo in v nadaljevanju tlakovani odprti jarek do vodotoka (kamenje v betonu). Zaradi strmega poteka se na kanalu uredi umirjevalne jaške. Zadnji umirjevalni jašek je lociran pred izpustom v tlakovani jarek.

Na kanala MK4.1 in MK4.2 so vezane vode s strešnih površin in vode z notranjega grajskega dvorišča, katerega natančen način odvodnje se definira v nadaljnjih fazah projektiranja (požiralnik, drenaža).

Sanacija temeljev objekta bo na določenih delih predvidoma segala tudi 5 m globoko glede na koto terena zato se drenaže s teh območij spelje skozi obzidje. Tam se tudi izvede izpuste, območje se izvede iz kamenja v betonu.

Obstoječi zbiralnik deževnice v notranjem dvorišču se opusti. Zbiralnik se zasuje, vse obstoječe dotoke se odstrani. Preventivno se izvede odtočna cev, ki se jo veže na kanal MK4.2. Obstoječa zbiralnika deževnice locirana na zunanjem dvorišču se v sklopu sanacijskih del izprazni in zagotovi njihovo vodotesnost, saj lahko neugodno vplivajo na temeljna tla in pogoje temeljenja. Vodo iz zbiralnikov deževnice se lahko koristi za zalivanje zelenih površin in vrtov, kar je odločitev investitorja. Vse zbiralnike se opremi s prelivom odvečnih voda vezanim na kanal MK4.

Zunanja razsvetljava in električni priključki

Predvidi se predvsem funkcionalna razsvetljava grajskega kompleksa in grajskega parka. Osvetljuje se predvsem osrednje pešpoti ter območje znotraj obzidja in to v čim manjšem obsegu. Krmiljenje in delovanje razsvetljave se določi skladno s potrebami delovanja objekta.

Predvidena je razsvetljava za vsakodnevno rabo, ki predvidi možnost, da se ponoči lahko ugasne ali podkrepi z dodatno razsvetljavo v času prireditev. Razsvetljava v grajskem parku je predlagana z namenom zagotavljanja varnosti v času porok in prireditev ter varnosti sprehajalcev v večernih urah v prvi polovici leta, ko se hitro stemni. Način razsvetljevanja območja **se natančneje uskladi** z naročnikom in upravljalcem gradu **v fazi PZI**.

Izberejo se svetilke z LED modulom ustrezne moči. Led moduli so z barvno temperaturo do največ 2700°K, v zaščiti IP 66 in vsaj IK08. Predvidijo se svetilke v skladu z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (UR. List RS 81/2007 in 109/2007 ter 62/2010, 46/2013), kot tudi standardom SIST EN 13201:2015 in zadostujejo svetlobno tehničnim karakteristikam obravnavane površine.

Osvetljuje se na način, da so svetilke čim **bolj nevpadljive in čim bolj skrite**. Izbor in pozicija svetil se uskladi z **ZVKDS v fazi PZI**.

Območje predgradja se na več mestih opremi s **potopnimi električnimi vtičnicami** za namen prireditev. **Točne pozicije se določijo v naslednji fazi projekta**.

Elektronske komunikacije in elektrika

Predvidena je **prestavitev obstoječih elektro in TK omaric**. Prestavi se v del zidu, ki se bo za čas poteka gradnje, zaradi dostopnosti, porušil. Omarice se vgradijo v zid, vratca omaric pa se izvedejo v ometani izvedbi. Omarice bodo opremljene s tipskimi ključavnicami elektro distributerja in vzdrževalca. Priključne merilne omarice vsebujejo potrebno opremo (za podrobnejši opis glej Načrt električnih inštalacij in el. opreme).

Odpadki

Za komunalne odpadke se uredi **začasno shranjevanje ločenih odpadkov v niši severozahodne fasade Novega gradu, zbirno odjemno mesto** (ekološki otok) pa je predvideno **na območju obstoječega parkirišča**. Za odvoz odpadkov iz začasnega do zbirnega mesta je predvideno z manjših električnim vozilom ali peš po povezovalni poti do odjemnega mesta. Na prevzemnem mestu se zagotavlja **ločeno zbiranje mešanih komunalnih odpadkov**, mešane embalaže, papirne in kartonske embalaže, papirja in kartona, steklene embalaže in bioloških odpadkov. Ekološki otok je s podpornim zidom, prislونjen ob travnat hrib ter zastrt z zaslonom in vegetacijo.

Namakalni sistem

Namakalni sistem se predvidi predvsem za ureditev parterjev Kraljičkovega vrta in bastijskega vrta, do vraščanja rastlin pa tudi za pokrovne zasaditve okoli starega gradu in v vstopnem območju v grajski kompleks. Dodatno se predvidi še namakanje okrasne trate v delu predgradja. Za potrebe namakanja se predvidi zbiralnik v območju predgraja. **Dejansko območja namakanja se uskladi** z naročnikom in upravljalcem gradu **v naslednji projektni fazi, v PZI**.

F - Zelene površine

Zelene površine se uredijo v vseh delih območja:

- na vstopnem delu kot nizka zasaditev iz pokrovnih rastlin ob obstoječih drevesih in vodnjaku na južni strani novo zgrajenega (rekonstruiranega) vrtnega zidu,
- v predgradju kot enotna povezovalna tratna ploskev, na katero so umeščena drevesa in osrednji vodnjak, omogoča pa izvajanje različnih dejavnosti na prostem, delno je urejena kot poglobitev oz. simbolni prikaz nekdanjega jarka,
- med obzidjem, objektom novega in starega gradu kot zasajene površine s sencoljubnimi pokrovnici na prehodu med peščenimi površinami in grajsko stavbo,
- na območju bastijskega in zelenjavnega vrta kot zasaditev robnih nižjih živic ter gred iz trajnic in zelišč,
- na območju Kraljičkovega vrta kot zasaditev robnih nižjih živic ter gred iz trajnic in zelišč,
- območje sadovnjaka in vinograda kot travna površina (travnik).

V bližini in znotraj grajskega kompleksa, v nekdanjih okrasnih vrtovih, se predvidijo bogatejše zasaditve iz striženih živic, trajnic in zelišč (Kraljičkov vrt, bastijski vrt). Preostali deli pa se oblikujejo bolj preprosto z ureditvijo enovitih travnatih površin, zasaditvijo dreves in pokrovnih monokromatskih rastlin (okoli starega gradu in v vstopnem območju), kar izkazuje nekdanji utilitaren značaj gradu.

Saditvena in setvena dela

Po končanih izkopih naj se teren takoj zaščiti in čim prej zasadi (seme, nastilj / zastirka, zaščitna mreža).

Vsa saditvena in setvena dela se izvedejo v skladu z DIN normami, s katerimi se zagotavlja kakovost izvajanja načrta krajinske arhitekture:

- DIN 18915: Vegetacijska tehnika v krajinski gradnji - Zemeljska dela,
- DIN 18916: Vegetacijska tehnika v krajinski gradnji - Sadike in sajenje,
- DIN 18917: Vegetacijska tehnika v krajinski gradnji - Trata in setev,
- DIN 18918: Vegetacijska tehnika v krajinski gradnji - Inženirsko biološka varovalna gradnja,
- DIN 18919: Vegetacijska tehnika v krajinski gradnji - Zaščita dreves, rastlinskih sestojev in vegetacijskih površin pri gradbenih posegih.

Trata in travnik

Po končanih delih je treba vse površine, predvidene za zatravitev, ter vse morebitne prizadete travne površine po takojšnjem grobem planiranju še fino planirati. Vse površine se poseje z mešanico semen avtohtonih trav in cvetnic. Posejane površine na terenu z večjim naklonom se zaščiti z ustrezno zastirko (če se za zastiranje uporabi seneni nastilj, mora biti pridelan na širšem območju Negove), ki ščiti seme, zadržuje vlago in preprečuje izpiranje zemljine in semen. Trato lahko sejemo ves čas vegetacije, razen v sušnem obdobju. Najprimernejši čas je od srede aprila do konca maja in od srede avgusta do septembra.

Drevesne sadike

V predgradju je predvidena ohranitev nekaterih dreves v zahodnem delu, ter zasaditev novih dreves. Na tlakovanih terasah ob stolpih novega gradu (obstoječe) se umestijo manjša drevesa v posodah. V predgradju se nadomesti odstranjeni divji kostanj pred pristavo. Nova zasaditev dreves se izvede v severovzhodnem in jugozahodnem delu predgradja, osrednji prostor ostaja odprta tratna površina za potrebe izvajanja dogodkov in prireditev. Zaradi zagotavljanja pogleda na novi grad se sadi največ 2 drevesi skupaj. Ob slepi fasadi pristave, ob vzhodnem obzidju, se predvidi simbolična zasaditev fige s špalirno gojitveno obliko.

Ob redčenju gozda na severovzhodni in severozahodni strani se po potrebi z dosaditvijo oblikuje gozdni rob z uporabo avtohtonih vrst. **Podroben izbor vrst je predmet podrobnejše dokumentacije v naslednji projektni fazi (PZI).**

Kakovosti sadik so določene po ENA (European Nurserystock Association) standardih. Predvidijo se drevesa z obsegom več kot 18 cm, merjeno na višini 1 m od tal po saditvi in z višino debla več kot 2,20 m. Drevesne sadike morajo imeti dobro razvit koreninski sistem v bali z juto.

Grmovnice

Grmovnice se sadijo kot robni striženi deli na območju bastijskega in zelenjavnega vrta ter na Kraljičkovem vrtu. Kakovosti sadik so določene po ENA (European Nurserystock Association) standardih. Višina grmovnic ob sajenju se določi na podlagi rastlinske vrste. Predvidijo se sadike z razvitim koreninskim sistemom, z min. 3 – 5 poganjki. Podroben izbor vrst je predmet podrobnejše dokumentacije v naslednji projektni fazi (PZI).

Pokrovnice

Pokrovne zasaditve so predvidene na vstopnem delu v grajski kompleks (ob novem vrtnem zidu) ter okoli starega gradu. **Izbor pokrovnice bo čim bolj enostaven, enovit in čim manj okrasen.** Podroben izbor vrst je **predmet podrobnejše dokumentacije v naslednji projektni fazi (PZI).** Pokrovna zasaditev okoli starega zidu **bo omogočala dostopa do grajskega ostenja.**

Trajnice in zelišča

Na območju bastijskega vrta in v Kraljičkovem vrtu je s trajnicami in zelišči predvideno oblikovanje historičnega. Parter je zarobljen z nizko striženo zimzeleno živico. Podroben izbor vrst je predmet podrobnejše dokumentacije v naslednji projektni fazi (PZI).

G- Parkovna oprema

Urbana oprema, ki je stalnega značaja so klopi, koši za odpadke in posode na terasah. Na območju se ohranjajo plastike oz. kipi (ohranja se lokacija, postavki in same plastike se restavrirajo skladno z restavratorskim načrtom). Oprema, ki je začasnega značaja se umešča sezonsko oz. po potrebi na terase ob novem gradu (gostinstvo, hotel – stoli in mize ter ležalniki) ter na območje predgradja v osrednjem delu (dogodki) – stojnice, oder, projekcijsko platno itd. ter severovzhodnem delu (dogodki, slavlja...) – mizice in stoli ter druga oprema. Obstoječi vodnjak ob župnišču Negova se ohranja na lokaciji in **prenovi skladno s smernicami ZVKDS**. Preostale vodnjake se ukinja.

Klopi so predvidene:

- na vstopnem območju – predvideno dolga kamnita klop
- na vzhodni terasi novega gradu – predvideno dolga kamnita klop
- na vrtovih, razgledišču in območju vinograda – klopi v kombinaciji kamna in lesa

Klopi se v glavnem izdelajo po detajlu projektanta krajinske arhitekture, ki se bo natančneje določil v prihodnji projektni fazi. **Izbor materiala, barvo ter površinsko obdelavo in detajl klopi se uskladi s pristojnim ZVKDS**. Na izbranih mestih (npr. v bastijskem in zelenjavnem vrtu, ob gozdni poti) se lahko umestijo še točkovne tipske klopi.

Slika 12: Primer tipske klopi s kovinsko konstrukcijo in lesenim sedalom in naslonjalom, npr. proiz. Urbidermis, tip klopi NeoRomántico.

H – Zidovi in ograje

Skladno s konzervatorskim načrtom se rekonstruira južni vrtni zid ob vstopnem delu območja. Pri izvedbi se posveti pozornost čim manjšemu poseganju v korenine obstoječih varovanih dreves. **Dela bodo potekala v skladu s konzervatorskim načrtom in v sodelovanju s pristojnim ZVKDS**

Na območju ureditve Kraljičkovega vrtu so predvideni novi AB »L« podporni zidovi, ki se jih dodatno obloži s kamnito oblogo (zunanja in deloma notranja stran zidu). Višine podpornih L zidov so od 1,8 do 7,2 m nad pasovnim temeljem. Svetle višine na spodnji strani zidov so od 1,4 do 6,8 m. Na zgornji strani do le-ti zasuti skoraj v celoti, razen v zgornjem delu, kjer L zidovi predstavljajo tudi ograjo zgornje zunanje ureditve vrtu v višini cca 1,2m. Dimenzije posameznih elementov zidov je potrebno v PZI dokumentaciji podrobneje definirati in potrditi s statičnim izračunom. **Dela bodo potekala v skladu s konzervatorskim načrtom in v sodelovanju s pristojnim ZVKDS.**

Ob stiku novo zgrajenega zidu in zidu predgradja se predlaga umestitev ozkih, v višini zidu **visokih vratc, ki omogočajo prehod v času zaprtja gradu.** Ta se izdelajo v kovinski izvedbi po detajlnem načrtu krajinske arhitekture. Zelenjavni vrt se zameji **s striženo listopadno živo mejo.**

Ob severovzhodnem razgledišču je predviden mostovž iz kovinske podkonstrukcije. Nosilna konstrukcija mostovža je sestavljena iz AB pasovnih temeljev dimenzij B/H=40/80 cm v vzdolžnem rastru cca 4m, na katerih sta postavljena jeklena stebrička iz škatlastih profilov 160/160/5mm ter prečnimi in vzdolžnimi nosilci iz jeklenih profilov HEA 160. Pohodna površina mostovža je predvidena iz lesenih plohov ali kovine. Jeklene stebričke se naknadno vijači v pasovne temelje s pomočjo betonskih sidrnih vijakov (npr. po sistemu Hilti). Zaradi preprečitve padca je na mostovžu predvidena **še kovinska ograja. Izbor materiala in detajl ograje se uskladi s pristojnim ZVKDS v naslednji projektni fazi (PZI).**

Tip, barvo in material določi projektant. Kovinski deli so varjeni, vroče cinkani in prašno barvani (s strukturno barvo) z RAL po izboru projektanta. Vroče cinkanje mora biti izvedeno skladno s standardom ISO 1461. Vroče kosovno pocinkanje, kemična sestava jekla in kvaliteta elementov pa pripravljena skladno s standardom EN ISO 14713 in navodili za izbor materiala, pripravo konstrukcij in kakovost vročega pocinkanja izvajalca pocinkanja. Vsi zvari morajo biti estetsko oblikovani in polno zapolnjeni. Vsi zvari pobrušeni. Izbor materiala in detajli **se uskladijo s pristojnim ZVKDS v naslednji projektni fazi (PZI).**

10.3.6 Rekapitulacija površin

TIP POVRŠINE	m2
okrasna trata (predgradje)	1.696 m2
trata (zelenjavni vrt)	347 m2
travnik grajski park	6.253 m2
<i>zatravljene površine skupaj</i>	8.296 m2
živa meja (zelenjavni vrt)	88,6 m2 (62.1 tm)
grmovnice (zelenjavni vrt)	51.1 m2
pokrovna zasaditev (vstopni del in zunanje dvorišče starega gradu)	644 m2
nižja živica (bastijski vrt in Kraljičkov vrt)	156,2 m2 (313 tm)
trajnice in zelišča (bastijski vrt in Kraljičkov vrt)	682 m2
<i>ozelenjene površine skupaj</i>	1.621,9 m2
zelenjavni in zeliščni vrt	395 m2
sadovnjak (travnik)	1.892 m2
vinograd (travnik)	885 m2
<i>pridelovalne površine skupaj</i>	3.172 m2
obstoječi gozd	45.890 m2
<i>obstoječi gozd skupaj</i>	45.890 m2
peščene površine vstopnega dela grajskega kompleksa	520 m2
peščene površine predgradja	974 m2
peščene površine Kraljičkovega vrta	518.5 m2
peščene površine zunanjega dvorišča	870,4 m2
peščene površine bastijskega in zelenjavnega vrta	531 m2
tlakovane terase predgradja in dostopna klančina novi grad	503.7 m2
sprehajalne poti grajskega parka	1.300 m2
mostovž s stopniščem	110 m2
nova stopnišča	70 m2
obstoječa gozdna pot – utrjena zemljina	1.654 m2
<i>tlakovane površine skupaj</i>	6.984,1 m2

10.3.7 Faznost izvedbe

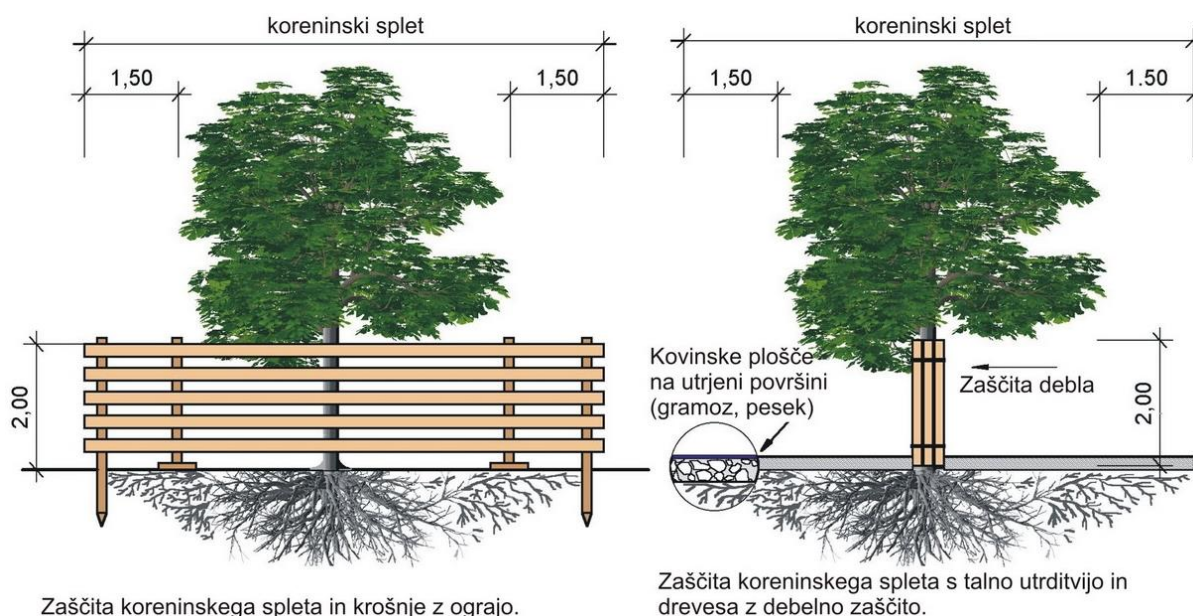
Ureditve se izvedejo v eni gradbeni fazi, z izjemo gradnje Kraljičkovega vrta, ki se bo izvedla v drugi gradbeni fazi. Tekom usklajevanj z naročnikom in z ZVKDS se je namreč izkazalo, da bi bile za rekonstrukcijo Kraljičkovega vrta potrebne dodatne raziskave in dodatno financiranje. Dogovorjeno je, da se Kraljičkov vrt trenutno vključi le v DGD fazo. Kraljičkov vrt bo obravnavan v sklopu ločenega projekta, takrat ko bodo bile izdelane vse potrebne raziskave – študije za rekonstrukcijo vrta in ko bodo zagotovljena sredstva financiranja.

10.3.8 Priloga tehničnega poročila

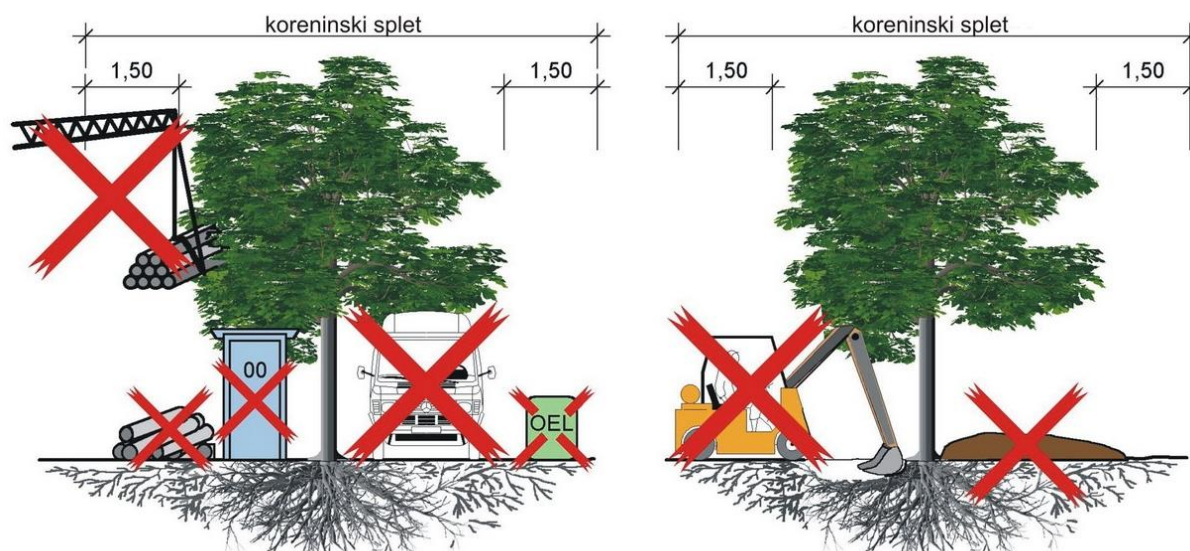
Navodila o ravnanju z drevesi na gradbišču - DIN 18920

vir: Arbeitskreis Stadtbäume, Gartenamtsleiterkonferenz im Deutschen Städtetag, november 2001

Fizična zaščita

Prepovedi

Prepovedana je vožnja in obračanje vozil pod krošnjami dreves in preko koreninskega spleta.
 Prepovedano je odlaganje olj in goriv, kemikalij, lesa, gradbenega in drugega materiala pod krošnjami dreves in nad koreninskim spletom.
 Prepovedane so poškodbe tal.
 Prepovedano je nasuvanje in skladiščenje materialov.
 Prepovedano je stiskanje koreninskega spleta.
 Prepovedano je polaganje komunalnih vodov.
 Prepovedano je poseganje v krošnje dreves z gradbenimi stroji in napravami.

10. 4 Tehnični prikazi – krajinska arhitektura

1.0 Geodetski načrt – prikaz obstoječega stanja, M = 1:500

2.0 Ureditvena situacija s parcelnimi mejami, M = 1:500

2.1 Ureditvena situacija sever, M = 1:250

2.2 Ureditvena situacija jug, M = 1:250

3.0 Območje posega v gozd, M = 1:500

4.1 Vzdolžna prereza A in B, M = 1:250

4.2 Prečni prerezi C, C1 in C2, M = 1:250

4.3 Prečna prereza C3 in C4, M = 1:250

4.4 Prečni prerezi D, D1 in D2, M = 1:250

4.5 Prečni prerez D3 in vzdolžna prereza D4 in D5 ter E, M = 1:250